

**VRIJWILLIGE
HET GILDE VAN MOLENAARS**

GILDE

BRIEF

DE GILDEBRIEF

MEDEDELINGENBLAD
VAN HET GILDE VAN
VRIJWILLIGE MOLENAARS

DE GILDEBRIEF VERSCHIJNT
4 X PER JAAR. DE OPLAGE
IS 1100 EXEMPLAREN
REDACTIE: G.J. POW

SECRETARIAAT:
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS, POSTBUS 1372
1500 AJ ZAANDAM

POSTGIRO 2144780 T.N.V.
HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS TE NAARDEN

BIOTOOPWACHT : E. SMIT, ACACIALAAN 41, 1521 EK WORMERVEER
TEL. 075 - 283123

GILDE-VERZEKERINGEN : E. ZWIJNENBERG, NIC. BEETSKADE 40, 1817 EB
ALKMAAR. TEL. 072 - 125682

BLIKSEMAFLEIDERCONTROLE : N.J. VAN WEELDEN, JAC. VAN BEIERENLAAN 19
2613 HV DELFT. TEL.: 015 - 135958

LEDENADMINISTRATIE : MEVR. E.N. POW-SCHIPPER, ZWARTEWEG 70,
1412 GE NAARDEN. TEL. 02159 - 45428

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN

MOLENAARS

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

3e Jaargang Nr. 2

Juli 1984

VAN DE REDACTIE

Voor U ligt de tweede Gildebrief van 1984, een jaar dat al veel wind heeft gebracht om onze molens weer lustig te laten draaien.

Zelfs op Nationale Molendag werd er behoorlijk aan de zeilen getrokken.

Al met al een leuke opsteker voor de werkgroep die e.e.a. had voorbereid.

Deze Gildebrief brengt weer van alles wat. Helaas echter ook enkele droevige zaken.

Onder al datgene, wat de inhoud omvat, zult U o.a. aantreffen een geheel nieuwe en uitgebreide lijst van instructie-molens.

Een leuke, maar zeer zeker leerzame, rubriek kan worden de rubriek onder het hoofd :

" HET WEER ZOALS HET WAS"

Een nabeschouwing over dagen, dat het weer opmerkelijke karaktertrekken vertoonde.

Tot slot nog voor al diegenen, die nog op vakantie gaan, wenst de redactie allen een heel prettige tijd en natuurlijk fijn weer toe.

De Redactie

EEN LEGE PLEK

Op 30 april bereikte ons het droevige bericht, dat van ons was heengegaan ons erelid :

Mevrouw Nelleke Muysken - Schmidt.

Zij droeg de molens en de mensen, die hierbij betrokken waren, een warm hart toe en was zelf vele jaren op dit terrein zeer actief, zowel direkt als indirekt.

Door haar hele persoonlijkheid en enthousiasme maakte zij vele vrienden, hetgeen altijd zeer duidelijk tot uiting kwam op vergaderingen of bijeenkomsten. Nooit stond zij alleen, maar altijd omringd door meerdere personen en dan in een geanimeerd gesprek gewikkeld.

Wij zullen allen het stralend gezicht bij dergelijke gelegenheden missen, waarmee zij een ieder tegemoet trad.

Vele geslaagde leden leerden haar kennen van zeer nabij, daar zij in haar functie van secretaresse van de examencommissie in de eerste Gilde-jaren bij de examens aanwezig was. Altijd had zij een geruststellende invloed op de examen-kandidaten en wist zij bij velen het beklemmende gevoel van 'nu moet het gebeuren' weg te nemen.

Zij deed dit werk altijd met grote inzet, maar meende hiermee te moeten stoppen na een noodlottig ongeval, haar echtgenoot overkomen.

Nu is zij zelf door een kortstondige ziekte van ons heengegaan en zij laat in vele harten een lege plek achter.

Nelleke - rust in vrede.

JAARVERSLAG VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS OVER HET JAAR 1983

Dames en Heren,

Ook in het jaar 1983 bleek weer, dat het Gilde een vereniging is, die boordevol leven zit.

U krijgt van mij in vogelvlucht een overzicht van de belangrijkste feiten en gebeurtenissen, die zich in 1983 afspeelden.

Heel verheugend was het te constateren, dat het aantal leden toegenomen is.

Eind december bedroeg het aantal leden precies 1200, hetgeen 102 leden meer was dan het jaar ervoor op hetzelfde tijdstip. Uit deze ledentoeename kan opgemaakt worden, dat de belangstelling voor het Gilde nog steeds groeit en onze vereniging kennelijk in een steeds grotere behoefte voorziet.

De groei is ook vrij spontaan : er wordt door het Gilde niet een echt actief wervingsbeleid gevoerd, met uitzondering dan van die regio's, waar veel molens die in goede conditie zijn, nog stilstaan door een gebrek aan vrijwillige molenaars.

Eind 1983 waren er 566 leden-in-opleiding, 421 geslaagde leden en 4 ereleden.

Er waren in het voorjaar zeven dagen waarop examens voor vrijwillig molenaar werden afgenomen. Er waren 31 kandidaten, waarvan er 5 werden afgewezen.

De najaarsexamens namen in totaal 6 dagen in beslag. Er gingen 27 kandidaten op voor het examen, waarvan er 9 werden afgewezen.

De rekenaars onder U zijn allang op een totaal van 44 geslaagde leden over 1983 uitgekomen.

Vermeldenswaardig is, dat zich onder de geslaagden voor het eerst iemand bevond met een andere nationaliteit, nl. de Deense. Voorts slaagde er ook voor het eerst iemand, die grotendeels doof is.

In het voorjaar van 1984 wordt het 500-ste geslaagde lid verwacht. Het Gilde en De Hollandsche Molen zijn van plan om deze gebeurtenis niet onopgemerkt voorbij te laten gaan.

Misschien is het U opgevallen, dat ik hiervóór sprak over 421 geslaagde leden en zojuist vermeldde, dat het 500ste geslaagde lid in aantocht is. Zijn er zoveel kandidaten voor de voorjaarsexamens ? Nee, dat niet. Een aantal destijds geslaagde leden is geen lid meer van het Gilde. Dit kan zijn, omdat zij inmiddels andere interesses hebben gekregen. Een andere reden voor het wat lagere aantal geslaagde leden in ons ledenbestand is, dat een aantal geslaagden in de loop van de rijd is overleden.

Welke uitgaven van het Gilde hebben de leden in 1983 door hun brievenbus zien glijden ? Dat waren 4 Gildebrieven, die in maart, juni, oktober en december verschenen. Totaal omvatte al deze Gildebrieven 78 bladzijden met allerlei wetenswaardigheden over molenzaken. Bij het eerste nummer van 1983 werd de nieuwe verzekeringsfolder van het Gilde yoegevoegd.

Heel wat minder vaak klepperde de brievenbus door het inwerpen van een Informatie. Inderdaad verscheen er om financiële redenen slechts één Informatie, nl. Informatie 18 getiteld "Richtlijnen voor de biotoopwachter" en geschreven door voorzitter Hans de Nie. Het betrof een soort gebruiksaanwijzing voor het een jaar eerder aan alle Gildeleden toegestuurde rapport "De inrichting van de

omgeving van molens". Met deze handleiding kunnen vrijwillige molenaars nu voortaan in allerlei biotoopsituaties direct handelend optreden. Over handelend optreden gesproken: er werden in 1983 maar liefst 435 certificaten voor de persoonlijke ongevallenverzekering uitgetypt, hetgeen een record-aantal was. Marga Mulder stond garant voor een nauwgezette uitvoering van dit karwei.

Het bestuur vergaderde in 1983 tienmaal. Daarnaast was er natuurlijk nog veel onderling contact vis de telefoon. De samenstelling van het bestuur bleef ongewijzigd. Nick Wortman werd in de jaarvergadering herkozen als bestuurslid van het Gilde voor een nieuwe termijn van vier jaar.

Het aantal contactcommissies werd uitgebreid met één. In Zeeland ging namelijk een vijf-mans formatie - waaronder één vrouw - van start om de belangen van het Gilde in deze provincie te behartigen. Dit kan een moedige stap genoemd worden, omdat de provincie Zeeland vanwege al zijn eilanden een moeilijk te 'behappen' provincie is.

Voor de leden van de contactcommissies en voor de contactpersonen vond er op 26 februari in Arnhem een contactdag plaats. Alle provincies waren vertegenwoordigd en er werd van gedachten gewisseld over zeer uiteenlopende onderwerpen. De agendapunten voor deze contactdag worden ingebracht door de contactcommissies zelf, zodat datgene wat leeft in een bepaalde regio ter sprake gebracht kan worden. De contactdagen worden in het algemeen dan ook als uiterst nuttig ervaren.

De jaarvergadering, traditioneel gehouden in hotel-restaurant Haarhuis vons plaats op 9 april. Een groot gedeelte van de vergadering werd benut om statuten, huishoudelijk reglement en procedure en regels te wijzigen. Een rietdekkersdemonstratie, een film over rietdekken en een film over de overplaatsing van oliemolen de Zoeker te Zaandam completeerde deze geslaagde dag, die door meer dan 125 personen werd bezocht.

De examencommissie liet in 1983 een aantal kandidaat-examencommissieleden stage lopen. De bedoeling is hen mettertijd tot regio-examinator te benoemen. Van de exameneisen verscheen een nieuwe, gewijzigde, versie, waarin suggesties uit diverse geleidingen van het Gilde verwerkt zijn. Zoals bekend zal zijn, zijn de exameneisen verkrijgbaar bij het Gilde en bij De Hollandsche Molen.

De elfde Nationale Molendag werd gehouden op zaterdag 7 mei. Er draaiden die dag 463 molens en dat waren er heel wat minder dan het jaar ervoor, toen er 559 molens meededen. Waarschijnlijk hebben veel molenaars hun molen niet aangemeld als deelnemende molen, omdat er deze dag erg weinig wind was en er veel molens noodgedwongen niet konden draaien.

Nieuw in 1983 waren de molendraaidagen. Elke eerste zaterdag van de maanden mei t/m september zal geprobeerd worden zoveel mogelijk molens te laten draaien, hetgeen in 1983 al aardig lukte. Er werd voor een blauwe wimpel gekozen als nationaal herkenningsteken, dat een molen geopend is voor bezoek. Op de jaarvergadering van het Gilde werden deze wimpels geïntroduceerd. Inmiddels zijn er 400 stuks aan de diverse molenaars uitgereikt. Op 14, 15 en 16 oktober bracht het Gildebestuur een bezoek aan België, waar een ontmoeting plaatsvond met Paul Bauters en Els de Kinderen, die in België de opleiding tot vrijwillig molenaar en de examinering verzorgen. Doel van deze reis was onder meer om te komen tot een wederzijdse erkenning van het diploma. Dit is vooral van belang voor die Gildeleden, die in het grensgebied van België en Nederland hun werkterrein hebben liggen. Op dit moment wordt nog gewerkt aan de praktische uitvoering van de erkenning van het Belgisch diploma.

Eveneens werden de banden aangehaald met het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde. Er werd besloten gezamenlijk een vakcursus korenmolenaar op te zetten, waarover U vanmiddag de nodige informatie zult krijgen. Tot zover het jaarverslag over 1983.

Dick Jan Braay, secretaris
maart 1984

FINANCIEEL VERSLAG OVER HET JAAR 1983

Van het Gilde van Vrijwillige Molenaars

De rekening over 1983 geeft, hoewel niet zo ernstig als in 1982 een teleurstellend resultaat, nl. een negatief saldo van f 7.412,97.

Voor 1983 zijn de kosten wel is waar lager gebleven dan het voorgaande jaar, maar konden niet gedekt worden door de ontvangen baten, die óók lager waren dan de raming en ontstond het boven reeds genoemde tekort van ruim zeven duizend gulden.

De, in de vorige jaarvergadering besloten, verhoging van de contributie van geslaagde leden heeft hierin natuurlijk nog niet meegespeeld, omdat die pas in het thans lopende jaar 1984 van kracht is geworden.

De ontvangen contributies 1983 zijn ruim f 500,-- lager geweest dan de raming. Voor zover ik heb kunnen nagaan voor het eerst in de geschiedenis van het Gilde. Meestal was de groei van de contributies (door de groei van het aantal leden) ruim groter dan de raming. De algemene economische teruggang zal daaraan zeker niet vreemd zijn.

De netto opbrengst van artikelen, d.w.z. de verkoop van entree-pakketten aan nieuwe leden, was bijna f 1.900,-- lager dan geraamd.

Aan de kostenkant valt vooral op, de veel hogere kosten voor de aan onze leden verstrekte informatie. Deze informatie was voorgaande jaren tot een dieptepunt gedaald, maar de kosten zijn in 1983 veel te hoog opgelopen. Vooral het zogenaamde Biotooprapport, dat door ons van de Hollandsche Molen werd gekocht tegen kostprijs kostte al ruim f 6.500,-- te verhogen met porto.

Ook de reiskosten waren hoger dan geraamd, benevens de kosten voor de contactdag. Toch is het de mening van het bestuur dat deze contactdag een nuttige instelling is en dus gehandhaafd zou moeten worden.

Voor 1982 werd door de Algemene Vergadering een jaarrekening goedgekeurd met een verlies van f 16.070,32.

Volgens publicatie in de Gildebrieff is dit herzien, vóór de toezending van de jaarstukken aan het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur door enkele zogenaamde ombuigingen ad f 7.063,23 tot een verlies van slechts f 9.107,09.

Voor 1983 is, voortbouwende op deze officieel gepubliceerde cijfers een verlies becijferd van f 7.412,97, zodat voor beide jaren, 1982 en 1983 samen het verlies uit komt op f 16.520,08, d.w.z. slechts f 449,74 meer dan het verleden jaar goedgekeurde bedrag voor alleen 1982.

Aan Uw goedkeuring wordt thans dus onderworpen de cijfers voor 1982, als herziene rekening met een verlies van f 9.107,09, als het daarbij behorende verlies over 1983 tot een bedrag van f 7.412,97.

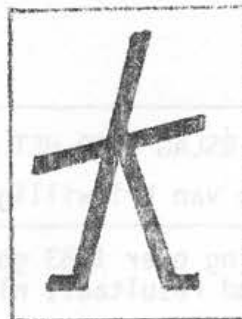
Tot slot nog een heel kort woord over het lopende jaar 1984.

De begroting daarvan heeft ons met grote zorg vervuld en hebben wij moeten besluiten dit jaar naast de vier Gildebrieven slechts één INFO te kunnen publiceren. De overige kosten moeten allemaal binnen de begrote cijfers blijven. We komen dan, rekening houdende met te verwachten subsidies, juist quitte.

Van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur hebben we inmiddels een VOORSCHOT ontvangen van f 3.000,--, dat is f 500,-- meer dan we over 1983 hebben genoten, zodat er kans bestaat dat er nog enige speling in zit.

RIJSWIJK, 1984 april 5

Nick J. Wortman

DE 12e NATIONALE MOLENDAG

Eindelijk hebben we met z'n allen eens een machtig mooie, winderige Molendag gehad. Dus toch gerechtigheid !

Zoals op één van de invul-formulieren te lezen stond, hebben we het als organisatie dit jaar zeer listig gedaan !

Een waterrad op de affiche en dan wind krijgen !

Dus was er toch één die ons heeft doorgehad.

Maar wat moeten we dan volgens jaar ? Weer een waterrad ?

Nee, toch maar niet. Eerlijk gezegd waren de reacties op de laatste affiche niet zo als in andere jaren. Maar goed, onze gedachte die er achter stak, was doodgewoon dat de waterradmolens na twaalf jaar ook wel eens aan de beurt mochten komen. En die gedachte is op z'n plaats. Maar vanuit de hoek van de watermolens hebben we geen reactie gehad.

Dus gaan we volgend jaar weer gewoon 'zoals het hoort' een wiekenkruis op de affiche zetten. En ook tergeruststelling van velen, zal het weer een affiche worden waar kleur op te zien is.

Met dat al bekennen we géén kleur, want vanuit de reclame-wereld hebben we wél enkele zeer bijzonder goede reacties gehad. Wat de vlakvulling en duidelijkheid betreft, was dit een zeer bijzondere affiche. En duidelijkheid is voor een affiche een zeer belangrijk punt. Alleen maar mooi zijn, maar vanaf een paar meter afstand al niet meer leesbaar, dat is niet goed.

Oké, genoeg gepraat over de affiche. Suggesties voor het volgend jaar zijn altijd welkom.

In De Molenaar hebben al weer enkele sfeerproevertjes vanuit de provincie gestaan. Heeft iedereen van ons eigenlijk wel een abonnement op dit goeie blad ?

Erg verheugend is het enorm grote aantal inzendingen. Vanuit het zuiden verwachten we nog wel een flink aantal formulieren.

Dit jaar zijn alle records gebroken. Tot nu toe zijn er meldingen binnen van maar liefst 569 draaiende of opengestelde molens.

En zo'n aantal is nog niet voorgekomen. In 1982 zijn we tot 559 gekomen.

En vorig jaar een enorme duikeling naar 463. Maar toen was de wind knudde, dus velen namen toen niet de moeite om door te geven dat de zeilen er wel op lagen, maar verder ho maar.

Natuurlijk is zo'n record wel leuk, maar het geeft natuurlijk ook aan dat er toch nog een zéér groot aantal molens in een goede tot redelijke staat verkeren. Met een zootje oud roest behaal je nu eenmaal geen records !

En laten we wel zijn, het gaat ons als vrijwilligers toch immers om het behoud van onze molens.

Dus vanuit dat gezichtspunt is zo'n record fantastisch.

Eén ding is dit jaar heel erg opvallend op de formulieren.

In vorige jaren waren er altijd velen, die de Molendag verplaatst wilden zien. En dan iedereen natuurlijk naar zeer verschillende datums, dus eruit komen deed je nooit.

Dit jaar is er slechts één die toch over verplaatsen schrijft. En dan wel liefst naar het Paasweekend. Maar dat is in dit geval een begrijpelijke reactie. Met de Pasen zijn er inderdaad veel buitenlanders in ons land, en dan krijg je natuurlijk altijd veel bezoek. En dat had deze inzender op Molendag niet al te veel gehad, dus vandaar zijn reactie !

Laten we dus maar gewoon rustig doorgaan, met de tweede zaterdag in Mei.

Dat schept ook duidelijkheid voor diegenen, die regionaal ook eens wat willen organiseren. Iedereen kan altijd van te voren met de tweede zaterdag rekening houden. Dit staat dus nu vast !

We hebben er dit jaar weer met plezier aan gewerkt en denken al weer hard na over de volgende.

We, dat zijn : Nico van Weelden, die voor de affiche zorgde,
Dick Abelskamp, die de hele zaak financieel regelde,
Gerlof Schaap, die de posterijen enorm aan het werk zette,
Bert van Uffelen, die ervoor zorgde dat iedereen van alles op de hoogte werd gehouden.

En nu met z'n allen de molens draaiende en in goede staat zien te houden zodat we volgend jaar weer zo'n machtige dag zullen hebben.

Werkgroep Nationale Molendag
Valkenlaan 8
7905 AA Hoogeveen

P.S. Enquête-formulieren
kunnen nog steeds ingezonden worden:
Antwoordnr. 600
7900 WB Hoogeveen

Een ongeluk zit in een klein hoekje

Bij een standermolen, voorzien van een vangtrommel, wordt het vangtouw soms door een (zware) kram geleid die op de rechter steenlijst is aangebracht.

De kram zit meestal in het trapgat.

De geleiding zorgt er voor, dat het vangtouw niet van de trommel kan lopen als de vang vanaf de begane grond wordt bediend.

Nu kan het nodig zijn om de vang te bedienen bij de voormolen, b.v. na het verstellen van de ijzerbalk. De meest voor de hand liggende plaats is in dat geval voor het trapgat (d.w.z. aan de zijde van het gevlucht), want aan de andere kant staat een trapleer in de weg en opzij is nauwelijks ruimte.

Maar pas op, want men loopt het risico dat zowel bij lichten als bij opleggen van de vang het touw van de trommel loopt.

Wat er dan kan gebeuren, laat zich gemakkelijk raden.

De beste beveiliging tegen dit gevaar is het aanbrengen van een extra geleider, juist onder de vangtrommel die voorkomt dat het touw ooit in de buurt van de randen van de trommel kan komen.

Bovenstaande notitie beschrijft een fout, die kortgeleden op een standermolen werd gemaakt en tot een ongeluk had kunnen leiden. Gelukkig is alles goed afgelopen.

ing. T.C. Bakker, B.Sc.
Geldrop.

INGEZONDEN BRIEF

Beste Gildebroeders en -zusters,

In de jaarvergadering van 4 april jl. deed Nick Wortman verslag van inkomsten en uitgaven over 1983. Bij het opstellen van de jaarrekening hadden onze comptabelen moeten constateren, dat ook nu weer - evenals in 1982 - de balans aan de verkeerde kant doorsloeg. Erg teleurstellend, als je naast je molenwerk ook dienstbaar bent in ons Gilde om dit op een hoger plan te brengen. Oorzaak van het tekort is in hoofdzaak de Gildebrief, die aan papier, drukken en vooral verzendkosten een groot deel van de contributie vraagt.

De meesten onder ons zullen hun jaarlijkse contributie al voor de vergadering van 4 april hebben betaald en kunnen daar dus nu geen extra gift - hoe klein ook -- bijschrijven. Op de jaarvergadering stelde ik voor het postrekeningnummer van ons Gilde op het bord naast de bestuurstafel te vermelden, opdat de aanwezigen alsnog in staat zouden zijn een extraatje te storten, om daarmee het tekort te helpen wegwerken. Dit voorstel werd met luid applaus van bijval begroet. Dit applaus geeft mij de moed om de vrijwilligers, die niet aanwezig konden zijn, ook te vragen wat over te schrijven van hun Giro- of bankrekening naar het Girorekeningnummer van ONS GILDE.

Gerard Barendse is sinds zaterdag 4 april onze nieuwe penningmeester. Hij heeft de durf dit baantje te aanvaarden met een saldotekort. Laten wij hem, en daarmee ONS GILDE, wat helpen door een extra bijdrage over te maken - ieder naar eigen vermogen - naar :

Postrekeningnummer 2144780

t.n.v. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
te Naarden.

Broeders en zusters, alvast bedankt.

Groeten van Arnold Naaykens - Hilvarenbeek.

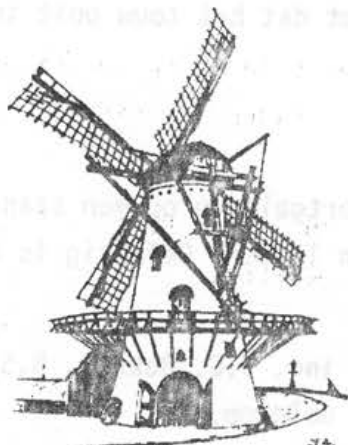
IN MEMORIAM J.P. SOET

Vlak voor Nationale Molendag 1984, bij het beproeven van de molen is de vrijwillig molenaar J.P. Soet slachtoffer geworden van zijn hobby.

Onder zeer grote belangstelling hebben wij afscheid genomen van hem op het kerkhof van Middelburg op dinsdag 15 mei 1984.

Onze diepe gevoelens van medeleven gaan vooral uit naar zijn vrouw en de verdere familieleden.

Namens het bestuur van het
Gilde van Vrijwillige Molenaars
Nick J. Wortman

EXAMENS VOORJAAR 1984

Dit voorjaar deden 33 kandidaten examen voor het diploma VRIJWILLIG MOLENAAR
Van deze 33 kandidaten slaagden er 25.

Woensdag 16 mei slaagden op de standaardmolen te Nistelrode:

M.T. van Wanrooy uit Geffen ; R.W.M. Vogels uit Geffen en T.C. Bakker uit Geldrop.

Woensdag 23 mei slaagde op korenmolen "De Duffelt" te Kekerdom:

P.A.J.M. Veuger uit Arnhem.

Dinsdag 29 mei slaagden op "De Hargermolen" te Schoorl:

P.C. Koger uit Alkmaar ; A.J. Keijzer uit Den Burg (Texel) en W.S. Keijzer uit Den Burg (Texel)

Maandag 4 juni slaagden op molen "Enterprise" te Kolham :

Mevr. G.G.I. Koster-Westervarder uit Finsterwolde en D.W. Hoftijzer uit Bourtange

Dinsdag 5 juni slaagden op korenmolen "De Meeuw" te Garnwerd:

J. Oosterheert uit Groningen; T. Kalk uit Groningen; W.H. Huizenga uit Usquert;
R. Bouwknecht uit Loppersum en A.W. Prins uit Marssum.

Donderdag 14 juni slaagden op korenmolen "Windlust" te Wateringen :

W.A. Bakker uit Leiden ; Mevr. A.L.C. Keuning-Boelkens uit Boskoop ;
I.J. Herman uit Sluis ; D.A. Haak uit Nieuwerkerk en A.A. Schouten uit Bleskensgraaf.

Woensdag 27 juni slaagden op molen "Enterprise" te Kolham:

A.C. Hofsteenge uit Vriescheloo en H.J.H. Geukes uit Bourtange.

Donderdag 28 juni slaagden op de korenmolen te Fleringen:

J.H.A. Jansen uit Borne ; J.F.M. Oortman uit Lattrop; J.J.M. Petit uit Coevorden en A. Kuilder uit Goor.

Wij wensen al deze geslaagden succes met hun nieuwe status als GESLAAGD VRIJWILLIGE en hopen dat zij allen op de hun toevertrouwde molens een bijzondere fijne tijd zullen hebben.

OPGAVE KANDIDATEN NAJAARSEXAMENS 1984

De contactcommissies en contactpersonen van het Gilde van Vrijwillige Molenaars kunnen de kandidaten voor de najaarsexamens vóór 1 augustus 1984 opgeven aan:

Jan Spruit , Molenviergang 8 , 2761 BK ZEVENHUIZEN;

Wilt U bij Uw opgave ook vermelden : geboortedata kandidaten, instructeurs van de kandidaten en welke molens eventueel gebruikt kunnen worden als examenmolen ?

Stronger than a hundred men - T.S. Reynolds

In 1983 verscheen bij de Johns Hopkins University Press in Baltimore/London het boek "Stronger than a hundred men. A history of the vertical waterwheel", van de hand van T.S. Reynolds. Er is, voor zover ik weet, in Nederlandse molenkringen nog geen aandacht aan dit werk besteed, reden waarom ik er hier alsnog op zou willen wijzen.

Het betreft hier namelijk een boek, dat een basiswerk kan vormen voor iedereen die de Europese of Nederlandse watermolengeschiedenis in een ruimer verband wil zien. De geschiedenis van het vertikale waterrad wordt besproken vanaf de Klassieke Oudheid tot aan de economische ondergang in de 19e eeuw, en dat alles aan de hand van voornamelijk bestaande literatuur, die voor de meesten van ons moeilijk of in het geheel niet te bereiken is.

De verdienste van dit boek is, dat de bestaande literatuur op kritische wijze wordt samengevat en dat daaraan nieuwe inzichten worden gekoppeld t.a.v. de historische ontwikkeling van de watermolen, ook al betreft dat, wat de moderne tijd aangaat, voornamelijk de ontwikkelingen in die landen, waar de Industriële Revolutie het waterrad nogal heeft beïnvloed, zoals in Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten. De ontwikkelingen in de Romeinse Tijd en de Middeleeuwen echter, zijn zeker ook voor Nederland en België van belang.

De oudste vermeldingen van vertikale waterraderen, alsmede afbeeldingen en opgegraven restanten uit de Romeinse Tijd worden in het boek besproken. Uit de weergave van de Middeleeuwse ontwikkelingen blijkt, hoe waarschijnlijk het is dat het waterrad pas in deze periode zijn verbreiding buiten Italië en Zuid-Frankrijk heeft gekregen, aangezien in de niet-kapitalistische Romeinse samenleving, met een overschot aan menselijke arbeidskracht en een streven naar kwaliteitsverbetering en niet naar toename van de produktiviteit, geen geschikte voedingsbodem voor de watermolentechnologie werd gevonden. Ook de rol van de kloosters en de functie van het feodale systeem in die Middeleeuwse ontwikkeling, alsmede bijvoorbeeld de toepassing van het waterrad in Voor-Aazië en China worden beschreven. Tenslotte wordt ook aandacht besteed aan de vele theoretische beschouwingen en praktische experimenten die het waterrad in de 17e en 18e eeuw in Frankrijk en Engeland ten deel vielen, en die uiteindelijk leidden tot de toepassing van verbeterde vormen van het klassieke waterrad, zoals die van Poncelet en Sagebien, en tot de waterturbine. De auteur beperkt zich gelukkig niet tot het opstellen van een chronologie. Hij besteedt, waar mogelijk, ook aandacht aan vorm en konstruktiewijze van de waterraderen, terwijl de vragen naar het rendement en het geleverde vermogen van de verschillende typen waterraderen met name bij de recentere ontwikkelingen aan de orde komen. Het boek gaat overwegend over het waterrad zelf, maar soms komt ook de aangedreven apparatuur of het in de watermolens uitgeoefende bedrijf ter sprake, waardoor de indrukwekkende verscheidenheid in de watermolentoepassingen weer eens wordt onderstreept.

De prijs van het boek is helaas niet laag, ik betaalde er f 137,-- voor, terwijl in mijn geval ook de levering nogal wat problemen met zich mee bracht. In de Verenigde State- is het boek te koop voor \$ 35,--. Wie een beetje met de Engelse taal overweg kan koopt zich dan geen kat in de zak, want de stijl is helder en het boek logisch van opbouw. De illustraties zijn goed gekozen en vertellen hun eigen verhaal. Kortom : een boek dat als toevoeging aan de relatief schaarse literatuur over watermolen-historie alle aanbeveling verdient.

Jan Scheirs.

ADVERTENTIE

STICHTING TOT INSTANDHOUDING VAN DE MOLENS IN DE TWEEMANSPOLDER TE ZEVENHUIZEN :

PER 1 OKTOBER 1984 : TE HUUR AANGEBODEN MOLEN No. 2

(Voor permanente bewoning)

TE ZEVENHUIZEN MOLENVIERGANG No. 6

Huurprijs nader overeen te komen.

De voorkeur gaat uit naar een molenaar in het bezit van het getuigschrift van De Hollandsche Molen voor geslaagd vrijwillig molenaar.

Schriftelijke reacties binnen één maand na verschijning van deze Gilde-brief aan de Secretaris-Penningmeester van bovengenoemde Stichting, de heer J.G. de Lange, Koningskade 1, 2596 AA 's GRAVENHAGE

NIEUWS VAN DE BIOTOOPWACHT

Sinds Gildebrieven no. 1-1984 hebt U allen weer de jaarlijkse grote lijst met biotoopwachters in Uw bezit. De laatste maanden is er echter veel veranderd, zoals uit hetgeen hier volgt moge blijken. Eerst de mutaties en de 'advertenties' voor nieuwe biotoopwachters :

ZUIDWEST DRENTE

Onze Nationale Molendag-man, Bert van Uffelen, moet vanwege drukke werkzaamheden zijn rayon grotendeels opgeven. Alleen zijn woonplaats Hoogeveen blijft hij bewaken. Maar voor de volgende gemeenten van dit rayon zoeken wij bij deze een nieuwe biotoopwachter: Beilen, Diever, Havelte, De Wijk, Vledder, Ruinen, Nijeveen en Zuidwolde. Welke Zuidwest-Drent wil zich melden ?

VELUWE NOORDWEST

Biotoopwachter N. Zevenbergen uit Garderen heeft Apeldoorn overgenomen van J.Smit, Ede (Veluwe/Oost en Achterhoek Zuid")

ARNHEM

In de jaarlijst is het telefoonnummer van de Stichting Vrienden van de Gelderse Molen verkeerd opgenomen. Dit moet zijn : 055 - 332757. (Secretariaat : Otterlose Weg 122, Ugchelen - Apeldoorn)

UTRECHT & HET GOOI AMSTERDAM e.o.

In Utrecht & Het Gooi zijn de grenzen van de rayons grondig veranderd en verbeterd onder leiding van de Gilde-contactcommissie van dit gebied. De rayons zijn verkleind; het aantal wachters vergroot. In een bespreking van de Contactcommissie met Hollandsche Molen - staflid G. de Vries en E. Smit, is deze indeling tot stand gekomen.

Wij hopen, dat ook in andere provincies of streken dergelijk overleg zal komen, opdat de rayongrenzen zo doelmatig mogelijk aangepast kunnen worden aan de standplaatsen van de molens en de woonplaatsen van de beschikbare biotoopwachters. In de voorgenomen nieuwe opzet van de biotoopwacht, als uiteengezet in het rondschrĳven van 29.2.1984 van De Hollandsche Molen aan de biotoopwachters, zouden dergelijke besprekingen ook zeer goed passen. Met het zoeken naar en - hopelijk - vinden van de "eerste biotoopwachters" (als voorgesteld in het Hollandsche Molen-rondschrĳven) kan b.v. in bedoeld overleg een begin

worden gemaakt. Hoe nauwer de plaatselijke molenorganisaties betrokken worden bij de biotoopbewaking in hun streek, hoe beter.

Hier volgt dan de nieuwe indeling van "UTRECHT & HET GOOI"

STAD UTRECHT & VEENENDAAL F. van Benthem, Mariaplaats 45 bis, Utrecht
Tel. 030 - 321867

BAAMBRUGGE R.A. Gommers, Molen "Het Hoog- en Groen land",
(Gem. Abcoude) Rijksstraatweg 2, Baambrugge-Abcoude Tel. 02949 - 1932

NIEUWEGEIN J. Monster, Bosruiter 63, Nieuwegein. Tel. 03402 - 38081
(Jutphaas)

RHENEN H. Smulders, Kleine Kampen 11, Rhenen. Tel. 08376 - 4794

AMERONGEN (Elst) P.F.A. Alkemade, W.Barentszstraat 87, Utrecht. Tel. 030 - 719248

WIJK BIJ DUURSTEDEN M. Vader, Walplantsoen 4, Wijk bij Duurstede Tel. 03435 - 2329

MAARTENSDIJK T. Oosterhuis, Hondsdraf 17, Maartensdijk (Utr)
(Groenekan & Westbroek) Tel. 03461 - 2911

LOENERSLOOT J.P. Kurver, Humbereedreef 25, Utrecht Tel. 030 - 617943
(Gem Loenen : alleen molen Oukoop)

LOENEN J. van Bergeijk, Kickestein 44, Loenen a/d Vecht
Tel. 02943 - 3311

BREUKELLEN J. den Besten, Vreelandseweg 12, Loenen a/d Vecht
Tel. 02943 - 3364

WESTELIJK UTRECHT Gemeenten: Wilnis (incl. Westveen), Vinkeveen, Harmelen,
Montfoort, Lopik
M.K.C. Dolman, Kastanjelaan 4, Harmelen Tel. 03483 - 2122

VREELAND & LAREN (N.H.) N.M.R. Perdijk, Smeekweg 14, Laren Tel. 02153 - 13074

NIGTEVECHT & WEESP W. Pfeiffer, Achtergracht 57, Weesp Tel. 02940 - 19220
& ABCOUDE

MAARSSSEN & E.N. Pouw-Schipper, Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden
NEDERHORST DEN BERG Tel. 02159 - 45428

MUIDEN , NAARDEN B.A. van Weel, Nwe Bussummerweg 92, Huizen Tel. 02152 - 51695
& 's GRAVENLAND ++++++

AMSTERDAM & OMGEVING Voor de Amsterdam beneden het Y (Gooijer, Blom, Ookmeer
(Bezuiden het Y) 1200 Roe en Riekermolen) benevens de molens van Amstelveen
(Dikkert) en Ouderkerk treedt sinds kort als nieuwe
biotoopwachter op J. Rademaker, De Borch 10 Riekermolen
te Amsterdam. Tel. 020 - 445368

WOUBRUGGE-DORDRECHT Voor dit rayon, dat bestaat uit drie niet-aaneengesloten
streken en daardoor erg onoverzichtelijk is, hebben wij
al sinds enkele jaren "geadvertiseerd" om versterking;
behalve een aanmelding voor Wateringen, tot nu toe zonder
resultaat.
We noemen nog eens de gemeenten van elk der drie delen op:

I. Deel van Rijnland. Gemeenten: Woubrugge, Hazerswoude, Leiderdorp en
Koudekerk a/d Rijn.

II. Rondom Den Haag Gemeenten: Den Haag, Voorburg, Rijswijk en
Leidschendam.

III Rotterdam-Dordrecht. Gemeenten: Rotterdam zonder Hoek van Holland,
Ridderkerk, Heerjansdam en Dordrecht.

Daar de biotoopwachter, F.J. Gundlach, van dit driedelige rayon zelf in Den Haag woont, is er voor deel II geen behoefte aan een nieuwe wachter, resp. hulp.

Maar voor de gemeenten van Deel I moet o.i. toch wel een biotoopverontruste Rijnlander te vinden zijn.

Zuid-Hollanders, denk er nog eens ernstig over na !

En dat verzoek geldt niet minder voor Deel III. Is er van Rotterdam tot Dordrecht werkelijk geen enkele vrijwilliger te vinden, die dit zeker niet 'zware' rayon - geheel of gedeeltelijk - wil overnemen ?

WATERINGEN

De enige aanmelding voor een deel van F.J. Gundlach's rayon kwam voor de gemeente Wateringen. De biotoopwachter voor deze hoge molen is sinds kort:
C.P.M. Franken, Boomaweg 41, Loosduinen. Tel. 01749-45300

VIJFHEERENLANDEN

Biotoopwachter B. Monster uit Vianen deed dit rayon over aan zijn zoon J. Monster, Bosruiter 63 Nieuwegein. Tel. 03402 - 38081 (U vindt deze naam tevens hierboven bij het rayon "Nieuwegein"). In het rayon Vijfheerenlanden bewaakt hij de gemeenten: Lexmond, Hei- en Boeicop, Meerkerk, Noordeloos en Leerdam.

WALCHEREN

(zonder Middelburg). Biotoopwachter Joh. Hoefkens, Veerseweg 75, Middelburg heeft als telefoonnummer: 01180 - 11965.

BRABANT MIDDEN ZUID

In de streek Breda-Tilburg-Eindhoven zoeken we een nieuwe biotoopwachter voor de gemeenten Oisterwijk, Oirschot, Hilvarenbeek, Moergestel, Vessem-Wintelre & Knegsel en liefst ook Goirle en Nieuw-Ginneken wil overnemen van resp. J. Wengelaar en N. van Eekelen. Door Brabantse molenvrienden wordt inmiddels al naar zo iemand gezocht, maar deze zaak is nog niet afgerond. Wij blijven geïnteresseerd in liefhebbers voor dit rayon.

MIDDEN LIMBURG WEST

Biotoopwachter G.M.W. Fijen heeft een ander postbusnummer gekregen: Zijn adres is nu : Postbus 2779, Nederweert. Tel. 04951 - 32278.

WAAR worden dus nieuwe biotoopwachters gevraagd ?

1. Zuidwest Drente
2. Rotterdam - Dordrecht - IJsselmonde
3. Hazerswoude & Omgeving
4. Gebied tussen Breda en Eindhoven

Aanmeldingen worden gaarne ingewacht door E. Smit, Acacialaan 41, Wormerveer

Tel. 075 - 283123

In de vorige Gildebrief deden wij een oproep om geïnteresseerden in een molen-werkvakantie van 10 dagen in Frankrijk. Dit alles in het kader van een uitwisseling van Molengeïnteresseerden tussen ons land en Frankrijk. De groep, welke vanuit ons land naar Frankrijk gaat is inmiddels volgeboekt met enthousiaste vrijwillige molenaars, waaronder zelfs twee dames. Deze laatsten wekte wel enige verwondering bij onze Franse 'gastgevende' molenaars, maar alles is in vreugde aanvaard.

Inmiddels zijn de Fransen hier geweest en hebben vele hoeken van ons land bezocht en vooral de diverse standaardmolens in de uitgestippelde programma's. Het gehele bezoek inclusief begeleiding werd georganiseerd en voorbereid door mevrouw E.N. Pouw-Schipper, velen van U bekend als secretaresse van de examencommissie.

Samen met haar echtgenoot begeleidde zij de gasten op hun tocht van 3½ dag door ons land. Bezocht werden in volgorde:

- Oost-Brabant - Limburg : Roedefabrikant "Derckx" te Beegden
De standaardmolen van Beegden
Korenmolen "De Korenbloem" te Oisterwijk
Maalstenenfabriek "Kees" te Leenden
Standaardmolen "De Ster" in Wanroy
en diverse molens onderweg
- De Achterhoek - Gelderland Molenmakerij Groot-Wesseldijk
De standaardmolen te Usselo
Stoomzagerij "Nahuis" te Groenlo
Korenmolen "De Vier Winden" te Vragender
Korenmolen "Hermien" te Harreveld
en diverse molens onderweg
- Zuid-Holland / Haarlem Paltrokmolen "De Eendracht" te Haarlem
Zaagmolen "De Heesterboom" te Leiden
Molendriegang Tweemanspolder Leidschendam
Kinderdijkcomplex, in het bijzonder de molen no. 2
die in herbouw is.
en diverse molens onderweg.

Op weg naar huis werd nog langs gegaan op de molen van polder Westbroek te Maarssen, welke bemalen wordt door Gerrit Pouw. De Fransen hebben tientallen foto's en dia's gemaakt, zoniet een paar honderd. Duizenden vragen gesteld, hun ogen uitgekeken en diverse malen diepe zuchten geslaakt omtrent de stand van molenzaken hier in ons land. De reden hiervan is, dat men in Frankrijk pas zo'n vijf jaar echt begonnen is waar De Hollandsche Molen reeds in 1923 is gestart. De algehele indruk van hen was, dat alle molens hier zo groot zijn en, indien gerestaureerd, er zo prachtig bij staan. Na afloop van de drie dagen was men moe en overweldigd door de indrukken opgedaan, ook de begeleiders in kwestie na + 1600 km. en zwervende gedurende die dagen tussen vloeiend Frans en gebroken Engels. Maar molenaars blijken toch een universele taal ter beschikking te hebben, want technische vragen en uitleg leverde geen enkel bezwaar op. Christian Porcher, één der organiserende Fransen heeft een zakboek volgeschreven met informatie omtrent alles wat werd besproken, bezocht, bekeken en opgemeten.

Zaterdag 2 juni 1984 was een mooie dag, vrij zonnig en niet erg warm. Een dag, waarop we op de Oukoopse molen er eens ons gemak van namen. Met vier vollen ervoor liep de molen goed en de stoelen konden voor het eerst naar buiten, als was het nog maar in de luwte. Er was een goede wind van zo'n 4 Beaufort. Op het einde van de middag viel de wind echter snel weg en tijdens het afzeilen stond het laatste zeil al bol. Nu is het aan de kust en ook in het midden van het land geen vreemd verschijnsel, dat de wind op een warme zomerdag ineens ruimt naar NW. Toch was het nog helemaal niet zo warm dat we daarop rekenden. Wel was ons opgevallen, dat de hoge bewolking zeer snel kwam opzetten uit het ZO. Een dunne sluier was voor de zon geschoven. Bij deze wolkensoort kijken we altijd veel naar de lucht, het liefst in de directe omgeving van de zon. Deze wolkensoort is eigenlijk alleen goed te zien met een gestrekte hand tussen de zon en het oog. In deze wolkensoort, de zgn. Cirrostratus, zijn vaak fraaie kleurverschijnselen te zien, de zgn. halo's. Deze middag was dat ook te zien. Er was een fraaie gekleurde kring om de zon. Volgens de weerboekjes is zoiets een voorbode van slecht weer. De wind hoort dan te krimpen naar het Z of ZO. Nu ging hij echter snel achterstevoren, van Z naar N.

Achteraf bleek de oorzaak te zijn, dat het front in tegenstelling tot hetgeen meestal het geval is, van ZO naar NO trok. Diegenen die al vroeg de zeilen weghaalden zullen trouwens weinig van dit alles hebben bemerkt. Nu ben ik in het bezit van de dagelijkse codebladen van het KNMI. Daarop staan de meetgegevens van de KNMI-stations. Het is echter wel een behoorlijke klus om al die codes te ontcijferen (een vakman kent ze allemaal uit het hoofd). Toch wilde ik wel eens weten, hoe het weer in het land was geweest, temeer toen ik later hoorde van flinke buien in N-Holland, Friesland en het Oosten. Nu is het probleem met het beschrijven van een weersituatie in de Gildebrief dat dat altijd oud nieuws zal zijn. Daar is niets aan te doen, maar diegenen die iets over het weer in het maalboekje opschrijven, kunnen zich misschien de dag herinneren. Een ander probleem is, dat er vrijwilligers zijn, die zich nauwelijks voor het weer interesseren, dat zou eigenlijk niet moeten kunnen..... In kleine kring heb ik geprobeerd de interesse te peilen voor onderstaande gegevens. Dat viel dusdanig mee, dat het in mijn bedoeling ligt om, wanneer zich eens een bijzondere weersituatie op zaterdag (maaldag) voordoet, de officiële meetgegevens daarvan, zo overzichtelijk mogelijk, te publiceren. De nadruk zal echter steeds liggen bij de windcijfers.

De tabellen bestaan uit de volgende zaken:

1. De volledige namen van de weerstations; de vermelding dat de windsnelheid in HALVE meters per seconde staan genoteerd (dat is een vrij gemakkelijke schaal, omdat hij overeenkomt met knopen (knots)); Enkele tekens voor regen, hagel en onweer.
2. Een schaalverdeling om $\frac{1}{2}$ m/sec. te herleiden tot de Beaufortschaal.
3. Horizontaal de afgekorte namen van de weerstations; Verticaal de uren van de meting in plaatselijke tijd (nus dus zomertijd). Alle metingen betreffen steeds de laatste tien minuten voor het genoemde uur; Windsnelheid, windrichting en buien.
4. Maximum vlag en het desbetreffende uurvak (Bedenk dat zo'n vlag slechts enkele seconden hoeft te duren en dat het geen maatstaf is voor de heersende wind)
Vlaagcijfers mogen niet worden vergeleken met de Beaufortschaal, omdat de getallen daarvan zijn gebaseerd op tien-minuten-gemiddelden.

Zaterdag 2 juni 1984 was een mooie dag, vrij zonnig en niet erg warm. Een dag, waarop we op de Oukoopse molen er eens ons gemak van namen. Met vier volen ervoor liep de molen goed en de stoelen konden voor het eerst naar buiten, als was het nog maar in de luwte.

Er was een goede wind van zo'n 4 Beaufort.

Op het einde van de middag viel de wind echter snel weg en tijdens het afzeilen stond het laatste zeil al bol. Nu is het aan de kust en ook in het midden van het land geen vreemd verschijnsel, dat de wind op een warme zomerdag ineens ruimt naar NW. Toch was het nog helemaal niet zo warm dat we daarop rekenden. Wel was ons opgevallen, dat de hoge bewolking zeer snel kwam opzetten uit het ZO. Een dunne sluier was voor de zon geschoven. Bij deze wolkensoort kijken we altijd veel naar de lucht, het liefst in de directe omgeving van de zon. Deze wolkensoort is eigenlijk alleen goed te zien met een gestrekte hand tussen de zon en het oog.

In deze wolkensoort, de zgn. Cirrostratus, zijn vaak fraaie kleurverschijnselen te zien, de zgn. haló's. Deze middag was dat ook te zien. Er was een fraaie gekleurde kring om de zon.

Volgens de weerboekjes is zoiets een voorbode van slecht weer. De wind hoort dan te krimpen naar het Z of ZO. Nu ging hij echter snel achterstevoren, van Z naar N.

Achteraf bleek de oorzaak te zijn, dat het front in tegenstelling tot hetgeen meestal het geval is, van ZO naar NO trok. Diegenen die al vroeg de zeilen weghaalden zullen trouwens weinig van dit alles hebben bemerkt.

Nu ben ik in het bezit van de dagelijkse codebladen van het KNMI. Daarop staan de meetgegevens van de KNMI-stations. Het is echter wel een behoorlijke klus om al die codes te ontcijferen (een vakman kent ze allemaal uit het hoofd). Toch wilde ik wel eens weten, hoe het weer in het land was geweest, temeer toen ik later hoorde van flinke buien in N-Holland, Friesland en het Oosten. Nu is het probleem met het beschrijven van een weersituatie in de Gildebrief dat dat altijd oud nieuws zal zijn. Daar is niets aan te doen, maar diegenen die iets over het weer in het maalboekje opschrijven, kunnen zich misschien de dag herinneren.

Een ander probleem is, dat er vrijwilligers zijn, die zich nauwelijks voor het weer interesseren, dat zou eigenlijk niet moeten kunnen.....

In kleine kring heb ik geprobeerd de interesse te peilen voor onderstaande gegevens. Dat viel dusdanig mee, dat het in mijn bedoeling ligt om, wanneer zich eens een bijzondere weersituatie op zaterdag (maaldag) voordoet, de officiële meetgegevens daarvan, zo overzichtelijk mogelijk, te publiceren. De nadruk zal echter steeds liggen bij de windcijfers.

De tabellen bestaan uit de volgende zaken:

1. De volledige namen van de weerstations; de vermelding dat de windsnelheid in HALVE meters per seconde staan genoteerd (dat is een vrij gemakkelijke schaal, omdat hij overeenkomt met knopen (knots)); Enkele tekens voor regen, hagel en onweer.
2. Een schaalverdeling om $\frac{1}{2}$ m/sec. te herleiden tot de Beaufortschaal.
3. Horizontaal de afgekorte namen van de weerstations; Verticaal de uren van de meting in plaatselijke tijd (nus dus zomertijd). Alle metingen betreffen steeds de laatste tien minuten voor het genoemde uur; Windsnelheid, windrichting en buien.
4. Maximum vlag en het desbetreffende uurvak (Bedenk dat zo'n vlag slechts enkele seconden hoeft te duren en dat het geen maatstaf is voor de heersende wind)
Vlaagcijfers mogen niet worden vergeleken met de Beaufortschaal, omdat de getallen daarvan zijn gebaseerd op tien-minuten-gemiddelden.

"HOUD DE MOLENS DRAAIEND" Stichting voor fondsenwerving molens

Onlangs is een nieuwe stichting voor fondsenwerving voor het behoud en onderhoud van molens opgericht.

De Nationale Stichting "Houd de molens draaiend" werd op 30 mei 1984 in Utrecht officieel gepresenteerd aan dr.ir. R. van de Waal, voorzitter van "De Hollandsche Molen", Vereniging tot behoud van molens in Nederland.

De oprichting van het nieuwe fonds is een initiatief van Kluwer Publiekstijdschriften B.V. ter gelegenheid van de opening van het nieuwe pand in Utrecht. Tijdens de officiële opening van het nieuwe gebouw van Kluwer op 30 mei bood de heer P. Fock, directeur Kluwer Publiekstijdschriften, de heer Van de Waal als symbolisch geschenk de eerste fondsenwervende advertentie van de stichting aan.

De financiële aanzet van het fonds is mede tot stand gekomen via bijdragen van de vele zakelijke relaties van Kluwer.

"Houd de molens draaiend", beoogt via de belangeloze medewerking van publiciteits- en mediakringen fondsen te werven voor het behoud van de molens in ons land. In totaal zijn er nu nog 1000 molens. Ter vergelijking: honderd jaar geleden telde Nederland zo'n 10.000 molens, in 1923 - bij de oprichting van de Vereniging "De Hollandsche Molen" - ruim 3.000.

De voorzitter van "De Hollandsche Molen" overhandigde als dank voor de aanzet tot het fonds een zogeheten 'rijn' aan de heer Fock. De rijn of molenijzer dient om de beweging van de spil van de molen over te brengen op de bovenste molensteen. De rijn is gemaakt van smeedijzer en heeft de vorm van een gelijkmatig kruis. De overhandigde rijn is afkomstig uit de korenmolen "Windlust" uit Noordwolde (Friesland) en zal dienen als "wissel-rijn". Jaarlijks zal de Windlustrijn worden doorgegeven aan een van de Nederlandse publiciteits-kringen, die de Stichting "Houd de molens draaiend" terzijde zal staan.

Met het normale onderhoud, de noodzakelijke renovaties en restauraties van de molens in Nederland is een jaarlijks bedrag gemoeid van 10 miljoen gulden. Een deel hiervan wordt gesubsidieerd door monumentenzorg, provincies en gemeenten. De resterende ruim vier miljoen gulden dient door de "molenmensen" op de een of andere manier bijeen te worden gebracht door middel van fondsenwerving onder het bedrijfsleven, particulieren, via giften, legaten e.d.

Alle bijdragen voor de molens - groot en klein - zijn zeer welkom op gironummer 40344 t.n.v. "Houd de molens draaiend", Herengracht 476, 1017 CB Amsterdam.

Belangstellenden kunnen zich ook inschrijven voor een persoonlijk "molen jaar-aandeel" van f 40,--.

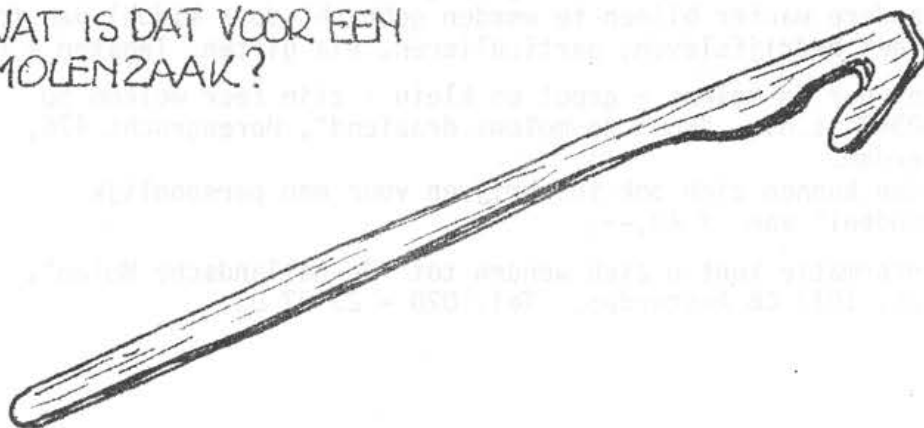
Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot "De Hollandsche Molen", Herengracht 476, 1017 CB Amsterdam. Tel. 020 - 23 87 03.

Te Dussen is op 15 mei op 77-jarige leeftijd overleden de rustend molenaar Leendert Andrianus van den Oven.

Met molenaar Van den Oven is een markante persoonlijkheid heengegaan, niet alleen voor de Dussense gemeenschap, maar ook voor de molenaarswereld, want vanaf de schoolbanken is hij werkzaam geweest op en voor molens. Als 15-jarige kwam hij op de korenmolen "De Gunst" in Dussen, waarop hij tien jaar gewerkt heeft. Toen werd hem gevraagd waar te nemen op de Noordeveldse watermolen wegens ziekte van de toen dienstdoende molenaar A. de Rooy. Kort daarop werd Van den Oven voor vast aangesteld. Dat was in 1931 en dat is hem goed bevallen, want 40 jaar later werd hij voor zijn trouwe dienst onderscheiden tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Het is in al die jaren wel flink aanpakken geweest. De sloten moesten worden schoongemaakt en de kanten gemaaid en als het water te hoog stond moest er dag en nacht gemalen worden. Dat was echter zijn lust en zijn leven, want draaiende wieken in de polder vond hij het mooiste wat er is. Na zijn pensionering in 1972 ging hij het wat kalmer aan doen, maar vergat zijn molen niet. Trouw kwam hij iedere zaterdagmorgen om les te geven aan vrijwillige molenaars en dat ging hem bijzonder goed af en uiteraard met grote deskundigheid en zijn cursisten slaagden meestal met lof. Ook op ander gebied was hij actief. Zo was hij ouderling en daarna koster van de hervormde kerk en geruime tijd maakte hij deel uit van de gemeenteraad. Kortom: hij was een veelzijdig man met een grote vriendenkring en met veel gevoel voor humor. Als molenvrienden hebben we veel aan hem te danken; we zullen goede herinneringen aan hem blijven bewaren.

P.v.d. Wiel, Dussen.

WAT IS DAT VOOR EEN
MOLENZAAK?

INGEZONDEN DOOR EEN
BRABANTSE VRIJWILLIGER.
EN IN DANK AANVAARD.

DE RED.

POSTBUS : 1372 1500 AJ ZAANDAM
 SECRETARIAAT : KONINGSDIEP 78, 1509 WE ZAANDAM
 LEDENADMINISTRATIE : Mevr. E.N. Pouw-Schipper, Zwarteweg 70
 1412 GE NAARDEN Tel. 02159 - 45428
 SAMENSTELLING BESTUUR
 VOORZITTER : Hans de Nie
 Schoolstraat 13
 3311 XT DORDRECHT Tel. 078 - 311364
 SECRETARIS : Dick Jan Braay
 Koningsdiep 78
 1509 WE ZAANDAM Tel. 075 - 311639
 PENNINGMEESTER : Gerard Barendse
 Beatrixstraat 79
 2685 BH POELDIJK Tel. 01749 - 45580
 OPLEIDING : Jan Spruit
 Molenviergang 8
 2761 BK ZEVENHUIZEN Tel. 01802 - 2613
 ALGEMENE LEDEN : Nick Wortman
 J.F. Kennedylaan 91
 2285 AC RIJSWIJK Tel. 070 - 931444
 Gerbrand de Vries
 Limmerweg 4
 1911 NA UITGEEST Tel. 02513 - 12166
 Gerrit Pouw
 Zwarteweg 70
 1412 GE NAARDEN Tel. 02159 - 45428
 BIOTOOPWACHT : Evert Smit
 Acacialaan 41
 1521 EK WORMERVEER Tel. 075 - 283123

INSTRUCTIEMOLENS EN INSTRUCTEURS

Een lijst van instructiemogelijkheden is lang niet verschenen.
 Dit was hoofdzakelijk te wijten aan het feit, dat in de bestaande lijst
 veel adressen stonden die vervallen waren, maar waarvan dit niet bekend
 was. Een en ander diende terdege nagetrokken te worden, wat nogal wat
 tijd heeft gevraagd. Een tweede reden was het invoeren van de tweede
 categorie instructeurs. Het Gilde kent nu de volgende instructeurs, t.w.:

- a. Instructeur vakmolenaar
- b. Instructeur vrijwillig molenaar

De laatstgenoemden zijn dus van oorsprong geslaagde vrijwilligers met ruime ervaring, die bereid zijn op vaste tijden aan leden in opleiding instructie te geven.

Daarnaast kennen we nog de U bekende "Gastgevende" molenaars. Dit zijn geslaagde vrijwilligers, die bereid zijn zo af en toe op afspraak leden in opleiding te ontvangen en mee te laten lopen in het werk op de molen. Dit om ervaring op te doen op andere molens dan die waar zij instructie ontvangen. De gastgevend molenaar geeft dus in principe geen les, al mag hij natuurlijk wel, op welke manier ook, de leerlingen die zijn molen bezoeken wegwijs maken. Dit wordt zelfs door het Gildebestuur van harte toegejuicht.

BEESEL	"De Grauwe Beer"	Zaterdag : 13.30 - 17.00 uur
	J.L.J. Derckx,	Tel. 04704 - 1390
BELLINGWOLDE	"Veldkamps Molen",	Volgens afspraak
	D.Bos	Tel. 02208-4888 en D.J. Tinga Tel. 050 -417077
BERGEIJK		Zaterdagmiddag
	L. Kuitert,	Tel. 040 - 514105
BEUGEN		Zaterdagmorgen
	Th. van Bergen	Tel. 08856 - 1718
BIERVLIET	"De Harmonie"	Volgens afspraak
	P.J. Lijbaart	Tel. 01152 - 1462
BUREN	"De Prins van Oranje"	Volgens afspraak
	P.F. Leeuw	Tel. 03447 - 1643
DEN HOUT	"De Hoop"	Volgens afspraak
	A. Kock,	Tel. 01620 - 53059
DEVENTER	"De Bolwerksmolen"	Volgens afspraak
	G.L. Janssen	Tel. 05700 - 1504
DICHTEREN	"Aurora"	Volgens afspraak
	H.J. Krijnen	Tel. 08340 - 34843
DOMBURG	"Weltevreden"	Volgens afspraak
	J. Hoefkens	Tel. 01180 - 11965
ELDEN / ARNHEM	"De Hoop"	Volgens afspraak
	J.M.T. Derksen	Tel. 085 - 81454
	H. Epskamp	Tel. 085 - 337664
ERICA	"De Korenbloem"	Volgens afspraak
	J. Tigelaar	Tel. 05912 - 2628
GARDEREN	"De Hoop"	Volgens afspraak
	J. van Loenen	Tel. 03438 - 8166
GARSTHUIZEN	"De Hoop"	Zaterdag 13.30 - 17.30 uur
	D.F. Wijchgel	Tel. 05955 - 2223

OUDE PEKELA	"De Onrust" Donderdag en zaterdag 13.30 - 17.00 uur L.E. Buiskool Tel. 05976 - 1386
ROGGEL	Molen van Nijken Zaterdags J.T.M. van Woezik Tel. 04933 - 336
SCHELLINKHOUT	"De Grote Molen" Volgens afspraak J. Beers Tel. 02293 - 3151
SCHOORL	"Kijkduin" Volgens afspraak T.G. Bos Tel. 02208 - 4888
SILVOLDE / WISCH	Volgens afspraak H. Nijhof Tel. 05736 - 383
ST ANNALAND/THOLEN	Standaardmolen Volgens afspraak M.A. Kodde Tel. 01665 - 2167
STRAMPROY	Molen van Nijs Zaterdag volgens afspraak J. Nijs Tel. 04956 - 2231
STREEFKERK	"Broekmolen" Volgens afspraak J.C. Noorlander Tel. 01848 - 3528
TERHEYDEN	"De Arend" In overleg L. Rommens Tel. 01693 - 2645
TWELLO	"Havekes Mölle" Volgens afspraak G.W. Ten Hake Tel. 05712 - 1693 E. Tijman Tel. 05700 - 16844
VARSSEVELD/WISCH	"De Engel" Volgens afspraak J. Koskamp Tel. 05437 - 4363
VIJERHUIZEN	"De Onderneming" Vrijdag en zaterdag 13.00 - 17.00 uur B. Dijk Tel. 05903 - 1722
VOORST	"De Zwaan" Volgens afspraak M.J. Mul Tel. 08330 - 21606 P. de Vries Tel. 08330 - 16523
VRIEZENVEEN	"De Leemansmolen" Zaterdag 9.00 - 12.00 uur J. Kiers Tel. 05495 - 1280
VROUWENPAROCHIE	"Vrouwbuurstermolen" Zaterdag 9.30 - 13.00 uur W. Hofkamp Tel. 05107 - 1607
WAGENINGEN	"De Vlijt" Volgens afspraak J.A.I.M. Dobbe Tel. 08370 - 18120
WALDERVEEN / EDE	"Walderveense molen" Volgens afspraak S. Mulder Tel. 033 - 621072
WARNSVELD	"Nooit Gedacht" Volgens afspraak D.J. Abelskamp Tel. 05750 - 25068
WATERINGEN	"Windlust" Volgens afspraak C.P.M. Franken Tel. 01749 - 45300

GEESTEREN	"De Ster"	Volgens afspraak
	D.J.K. Zweers	Tel. 08340 - 41246
GOOR	"De Braakmolen"	Zaterdag 9.00 - 12.00 uur
	G.J. Wieffer	Tel. 074 - 774531
GOUDSWAARD	"Windlust"	Volgens afspraak
	H. Konijnendijk	Tel. 01869 - 2346
GROESBEEK	"Zuidmolen"	Volgens afspraak
	P.A. Jochijms	Tel. 08891 - 2360
GRONDSVELD	Torenmolen	1e en 3e zaterdag
	P.J.L.W. Brouwers	Tel. 043 - 612003
HAREN	"De Helper"	Volgens afspraak
	L.H. Brink,	Tel. 050 - 349709
HAAFTEN	"De Blauwe Reiger"	Volgens afspraak
	F.J. Ooms	Tel. 03440 - 13073
HAZERSWOUDE	"Groenendijksemolen"	Zaterdag 9.00 - 13.00 uur
	B.A. Kraan	Tel. 01727 - 2514
HEERENVEEN	"Welgelegen"	Zaterdag 9.30 - 12.00 uur
	P.W. Hofkamp	Tel. 05169 - 1415
HERVELD	"De Vink"	Volgens afspraak
	B. Zuidema	Tel. 08370 - 13778
HEUMEN	"Joannusmolen"	Volgens afspraak
	W.G. Thönnissen	Tel. 080 - 582964
HOORNAAR	"Scheiwijksemolen"	Zaterdags volgens afspraak
	J.C. Barten	Tel. 01845 - 2446
KUITAART	"Vogelzicht"	Volgens afspraak
	A.M.T. van Jole	Tel. 01142 - 286
LUYKSGESTEL	"De Grenswachter"	Zaterdags
	G. Sturkenboom	Tel. 040 - 816072
MAARSSSEN / OUD ZUYLEN	Polder Westbroek	Zaterdags volgens afspraak
	G.J. Pouw	Tel. 02159 - 45428
MARSSUM	"Marssumermolen"	Volgens afspraak 9.00 - 12.00 uur
	J.P. de Jong	Tel. 05107 - 188
MOERGESTEL		Zaterdagmiddag
	A.J.A.C. Naaykens	Tel. 04255 - 1919
NIEUWE TONGE	"D' Oranjeboom"	Zaterdags volgens afspraak
	D. Blok	Tel. 01870 - 4048
OISTERWIJK	"De Kerkhovensche molen"	Zaterdags
	J.G.M. Scheirs	Tel. 04255 - 3278
OSS	"Zeldenrust"	Zaterdag 's morgens
	M. van Aarssen	Tel. 08867 - 2151

WEMELDINGE	"Aeolus"	Volgens afspraak
	J. Wagenaar	Tel. 01134 - 1498
WYCHEN	"De Oude Molen"	In overleg
	P.L. Serlie	Tel. 080 - 560818
IJZENDIJK		Volgens afspraak
	F.P.M. Weemaes	Tel. 01140 - 16263
IJZERVORDE	"Benninksmolen"	Volgens afspraak
	W. Klaassen	Tel. 08342 - 1373
ZAANDIJK	"De Bleeke Dood"	Zaterdags
	R. de Ruiter	Tel. 020 - 328788
ZALK	"De Valk"	Zaterdag 9.00 - 12.00 uur
	P. van Gilst	Tel. 03210 - 3001
ZOELEN	"De Korenbloem"	In overleg
	D. Veenstra	Tel. 03440 - 14293
ZUIDZANDE		Volgens afspraak
	P. de Hulster	Tel. 01170 - 2418
ZUILICHEM	"De Hoop"	Volgens afspraak
	J. Verwey	Tel. 04187 - 1508
ZUILICHEM		Volgens afspraak
	L.v. Beekhuizen	Tel. 04187 - 2775

ADVERTENTIE

Speelmolenbouwers

Op bestelling leverbaar : geconstrueerde stalen speelmolenwiekenassen
 Model a 1a "DE PRINS VAN ORANJE"
 (uiterst getrouwe kopieën)
 tot een vlucht van 8 meter.

Leen van Aalsburg
 Gorinchem Tel. 01830 - 20106.

Vereniging van Vrienden van de Groninger Molens

biedt te koop aan :

4 serie's van elk 12 fotokaarten van minder bekende Groninger windmolens.
 De foto's zijn in 1980 gemaakt door de bekende molenfotograaf J.A. van Krimpen
 uit Elst. De prijs per serie is f 11,40 franko per post.
 De werkelijk fraaie opnamen zijn geletterd in de serie's A, B, C en D.
 Zij kunnen worden besteld door overmaking van het bedrag op postgiro-
 nummer 38 66 034 t.n.v. de penningmeester Ver. Vrienden v.d. Groninger
 Molens te Groningen. Met vermelding op het strookje welke serie men wenst.

NIEUWE LEDEN VAN HET GILDE

W. Romp, Meidijk 15, 5305 VJ ZUILICHEM
J.M. Jansen, Westerveldsestraat 32 A, 6842 BV ELDEN
W.J. Nengerman, Zwolseweg 52, 8181 AG HEERDE
P.J.A. Limpens, Kristalstraat 15, 6412 ST HEERLEN
T.V. Vellinga, Haarweg 231, 6709 RP WAGENINGEN
W. van Ulden, v. Mathenesserstraat 19, 2361 KA WARMOND
B.E. Ouweltjes, Blokkerweg 3, 1846 LC ZUIDSCHERMER
A.J.M. Schneijderberg, Postbus 9015, 3007 AA ROTTERDAM
J.S. Wecke, Noordwijkweg 27, 9804 RA NOORDHORN
R.H. Bouwhuis, Beerzerweg 8, 7731 PA OMMEN
O. van Lit, Kockstraat 191, 2571 TE 's GRAVENHAGE
E. Top, Otterloseweg 11, 6733 AL WEKEROM
A. van Krimpen, West Kinderdijk 71, 2953 XP ALBLASSERDAM
A.J. Mol, Overwaard 11, 2961 AT KINDERDIJK
Mej. J. Blom, Luttik Oudorp 60, 1811 MZ ALKMAAR
M.A. Andriessen, Dorpsstraat 8, 9811 PB ENUMATIL
A.H. Oosterhoff, Boersterweg 16, 9791 HE TEN BOER
H.T.E. Visser, Plantsoensingel midden 23, 7041 ZN 's HEERENBERG
K. Hekker, Verl. Oosterweg 29, 9804 RD NOORDHORN
J.M. Houtkooper, Bergerweg 22, 1815 AD ALKMAAR
A. Louwerse, Dr. Nolenslaan 19, 6823 BU ARNHEM
C.C. den Engelsman, Scheldestraat 73, 4461 EM GOES
H. Sekeris, Jan van Goyenstraat 92, 7944 UM MEPPEL
A.R. Plaatzer, Vliegersvelderlaan 21, 3771 XE BARNEVELD
Mej. J.C. Wezelenburg, Dorpsstraat 92, 3632 AW LOENEN a/d VECHT
A. Bijlaard, Oenselsestraat 47, 5301 EN ZALTBOMMEL
W. van der Lem, Weerdjeslaan 72, 7006 BD DOETINCHEM
H.J. van Loo, Molenbelt 7, 8051 EV HATTEM
Mej. H.I. Gast, Markt 31, 4318 AE BROUWERSHAVEN
Mevr. M. Mulder-Wezel, Veenhuizerkade 3, 1704 DK HEERHUGOWAARD
M.T. Hazenberg, Molenstraat 28, 9843 HH GRIJPSKERK
F.H.M.M. van de Put, Simon v. Berghstraat 52, 5386 CG GEFFEN
P. Bethlehem, Hoendiep O.Z. 5, 9811 PD ENUMATIL
U. Ellens, Molenstraat 30, 9843 HH GRIJPSKERK
R.P. Lappere, Saturnus 10, 5505 NN VELDHOFEN (donateur)

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

-- bladen voor maalboekje leden-in-opleiding	gratis
-- bladen voor maalboekje geslaagde leden	gratis
-- richtlijnen voor het examen vrijwillig molenaar	gratis
-- modelcontract voor vrijwillige molenaars (2 exemplaren)	gratis
-- folder Gilde-verzekeringen	gratis

Informatie I t/m VI	(algemene informatie over praktijk, zeilen, smeren, vangen, weer, onderhoud, bliksemafleider e.d.)	f 10,--
Informatie VII	(het borgen van de molen, knopen)	" 2,50
Informatie X	(metaalbescherming, onweer en bliksem)	" 5,--
Informatie XII	(opbouw wipmolen en achtkante molen)	" 7,50
Informatie XVI	(waarom draaien wieken linksom, waarom hellende as, tonmolen) E. Smit	" 10,--
Informatie XVII	(turbine-molens) J. Meessen	" 5,--

Informaties VIII, IX, XIII, XIV en XV zijn in boekborm uitgekomen :
Wieksystemen voor polder- en industriemolens door G.J. Pouw. f 24,-- *
Uitgegeven door Kluwer Technische Boeken.
Voor leden van het Gilde van Vrijwillige Molenaars geldt een 'club-prijs',
mits via het Gilde besteld. Boekwinkel-prijs f 29,50.

Bovengenoemde uitgaven kunnen, zolang de voorraad strekt, besteld worden
door overmaking van het juiste bedrag op postrekening 2144780
t.n.v. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars te Naarden, onder vermelding
van het gewenste.

* Deze prijs is exclusief verzendkosten. Porto is f 5,25.

AANBEVOLEN LITERATUUR

<u>Molens</u>	<u>Ir. F. Stokhuyzen</u>	5e herziene druk, Uitgave Fibula- Van Dishoeck Haarlem. ISBN 9022842444 f 22,50
<u>Opleiding watermolenaar</u>		Ing. J. den Besten, prijs en levering aanvragen bij Ing. J. den Besten, Vreelandseweg 12, 3632 EP Loenen a/d Vecht. Tel. 02943 - 3364
<u>Kijk op molens</u>	<u>J.Th. Balk</u>	Uitgave Elsevier ISBN 9010024458 f 35,--
<u>De Windmolen en zijn onderdelen</u>	<u>J.G. Wiessner</u>	f 30,-- Postgiro 1162733 t.n.v. penningmeester Vrienden v.d. Gelderse Molen te Voorthuizen

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS